

Άσκηση στην Εκκλησία

/ Γνώμες

Του αρχιμ. Ιακώβου Κανάκη

Μια σημαντική λέξη στην Πίστη μας λέγεται Παράδοση. Μία λέξη που γενικά θυμίζει κάτι από το παρελθόν, κάτι για πολλούς ξεπερασμένο. Όμως αν μπροστά από την λέξη αυτή μπει η λέξη « Ιερά» , τότε αλλάζει τελείως το νόημα. «Ιερά Παράδοση» είναι όλη η Αλήθεια, συμπεριλαμβάνει όλο το «πιστεύω μας». Αυτή η Παράδοση είναι διαφορετική, έχει τις ρίζες της στο παρελθόν, έχει ένα ζωντανό παρόν και θα έχει σίγουρα μέλλον. **Η «Ιερά Παράδοση» είναι ευρύτατος όρος, αφού περιέχει την Αγία Γραφή, τις αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων, τα Πατερικά Κείμενα, την υμνολογία της Εκκλησίας. Είναι γραπτή και προφορική παράδοση. Κυρίως είναι κάτι « ζωντανό», είναι « ορθόδοξη ζωή».**

Μέσα στην Παλαιά Διαθήκη, πού είναι όπως είπαμε, μέρος της Ιεράς Παραδόσεως διαβάζουμε και μελετούμε πολλά και ενδιαφέροντα. Είναι ιστορικά γεγονότα, ήθη, λειτουργικές πράξεις που έχουν την αρχή τους τότε, αλλά συνεχίζονται μέχρι και σήμερα. Θα αναφερθώ στις «ιεραποδημίες», αυτές που πραγματοποιούσαν οι Ιουδαίοι, κυρίως αυτοί που ζούσαν εκτός Ιεροσολύμων. Πρόκειται για οδοιπορίες από διάφορα μέρη, πολλές φορές διάρκειας πολλών ωρών ή και ημερών προς την

πρωτεύουσα. Πιστοί λοιπόν, πού είχαν την υποχρέωση να προσκυνούν στον Ναό του Σολομώντα, δύο ή τουλάχιστον μία φορά κατά την διάρκεια του έτους. Οργανωμένοι ως «Καραβάνια», ως οικογένειες ή άλλες παρέες οδοιπορούσαν, μέσα στα βουνά, για να έρθουν στον Ναό, όπου μετά από μεγάλη σωματική κούραση, προσκυνούσαν και προσέφεραν τις δωρεές και τα αφιερώματά τους.

Η διάρκεια της οδοιπορίας είχε μια ιεροτελεστία. Χωρίζονταν σε ομάδες και έψελναν από τους ύμνους του Δαβίδ. Έψαλαν «αντιφωνικά», όπως και σήμερα γίνεται στους ναούς μας από τον δεξιό και αριστερό χορό. Στίχους από το Ψαλτήρι έλεγαν όλοι μαζί, ή άλλες φορές υπήρχε ο προεξάρχων της ψαλμωδίας. Μετά από ώρες σταματούσαν και έκαναν μία «δέηση», για να ζητήσουν από τον Θεό, μια επιπλέον ενίσχυση στην προσπάθειά τους. Όπως κάνουμε και εμείς στις λιτανείες των Ιερών Λειψάνων και των εικόνων. Όπως κάνουμε κατά την λιτάνευση του Επιταφίου. Μάλιστα, την όλη πομπή συνόδευαν και μουσικοί, υμνολογία «εν ψαλτηρίω και κιθάρα».

Αυτές οι «ιεραποδημίες» δεν έλειψαν ποτέ από την Εκκλησία, η οποία έλαβε στοιχεία για την λατρευτική και λειτουργική της πράξη από την Βίβλο. Πράγματι, σε δύσκολες εποχές η Εκκλησία προτρέπει σε λιτανεία, ως ένδειξη μετάνοιας, εντονότερης προσευχής. **Λιτανεύουμε όταν «πλημμυρίζει» ο ναός από Χάρη και τότε βγαίνουμε έξω για να ευλογηθούν άνθρωποι και η κτίση.** Λιτανεύουμε για να ζητήσουμε έλεος, λιτανεύουμε ως έκφραση μετάνοιας ή ευχαριστίας προς το Θεό. Μην ξεχνάμε επίσης ότι το πρώτο όνομα των χριστιανών ήταν «οι επί της οδού». Η λιτανεία δηλώνει δρόμο, όπως ακόμα η λιτάνευση εκφράζει και το «ασκητικό» πνεύμα της Εκκλησίας. Η άσκηση χαρακτηρίζει την Εκκλησία.

Με αυτό το «ασκητικό πνεύμα» γίνονται και σήμερα ιεραποδημίες. Σε ιερές μονές και προσκυνήματα, άνθρωποι αυθόρμητα, αβίαστα, οδοιπορούν με προορισμό τόπους ιερούς. Σημεία που ο Θεός έδειξε, φανέρωσε μια ιδιαίτερη χάρη. Άνθρωποι με ζέουσα πίστη τολμούν να διανύσουν μεγάλες αποστάσεις γιατί έτσι ορίζει η καρδιά τους και η θέλησή τους. Πολλές φορές καταφέρνουν προσωπικούς «άθλους» αντοχής, ενώ μπορεί να είναι ακόμα και ασθενείς. Κάθε χρόνο την ιερή αυτή αποδημία βλέπουμε στα ευλογημένα μέρη της Εύβοιας, στη γη των αγίων. Από την Χαλκίδα, από τα Ψαχνά, από την «Κορυφή», από τον «Άγιο», άνθρωποι όλων των ηλικιών οδοιπορούν την ημέρα ή την νύχτα, προκειμένου να φθάσουν και να προσκυνήσουν έναν μεγάλο θησαυρό της Εκκλησίας μας, τον άγιο Ιωάννη τον Ρώσσο. Πόση συγκίνηση αλήθεια, που παρά τις δυσκολίες της φετινής δύσκολης χρονιάς, όταν βλέπεις μέσα στην βροχή νέα παιδιά, να περπατούν προς τον Άγιο. Στην αρχή σε μεγαλύτερες παρέες και μετά ο καθένας μόνος του, να προσεύχεται

εσωτερικά για ότι απασχολεί την ζωή του. Δηλώνει σχέση με τον Θεό όλο αυτό, δηλώνει οικειότητα και « υιοθεσία» του ανθρώπου από Αυτόν. Στο πέρας της μακράς οδοιπορίας τους αναμένει ο ίδιος ο Άγιος, τους ευλογεί ο φιλάγιος και φιλόθεος Μητροπολίτης κ.κ. Χρυσόστομος και η τίμια συνοδεία του, τους καλωσορίζει με λόγο θεολογικό, ενθαρρυντικό και παρήγορο. Το «οδοιπορικό» στον άγιο Ιωάννη τον Ρώσσο, είναι ένα από τα πολλά πού γίνονται στην πατρίδα μας, πού εκτός των άλλων, δηλώνει, ότι υπάρχει παράδοση, υπάρχει δηλαδή «αλλαγή σκυτάλης», από τους παλαιότερους στους νεώτερους. Φανερώνει ότι είναι «φυτεμένος» μέσα στις καρδιές των ανθρώπων ο Θεός. Υπάρχει στο χώρο της καρδιάς και είναι ευθύνη μας, ποιμένων και ποιμενομένων, να καλλιεργούμε και να αναζωπυρώνουμε αυτήν την « φλόγα», που ο Θεός μας έδωσε ως δώρο.

Τελικά, η παράδοση ανανεώνει στο πέρας των αιώνων την ανάγκη των ανθρώπων να προσφέρουν ευάρεστη «θυσία» στο Θεό, να κοινωνούν προσωπικά μαζί Του. Το άλλο σημαντικό που κάνει η παράδοση είναι να «διυλίζει» την συνήθεια και να την διαιωνίζει ως ένα ορθό «έθιμο», πού είναι έκφραση μιας υγιούς πνευματικότητας.